

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο.Π. ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A.1.1.

- Οργανικός Νόμος: σελ. 208 «Ένα σοβαρό ζήτημα... εγκατάστασής του.»
- Συνθήκη Κιουτσούκ Καϊναρτζή: σελ. 20 «Στη διάρκεια του 18^{ου} αιώνα ... δραστηριοτήτων τους.»
- ΔΟΕ: σελ.37 -38 «Τα οικονομικά του ελληνικού κράτους ... οικονομίας.»

A.1.2.

1. Λ
2. Σ
3. Λ
4. Σ
5. Λ

A.2.1.

α) σελ. 27 «Το μεγάλο βήμα.....κυκλοφορία τους.»

σελ. 53 «Το 1927 ... αργότερα.»

β) σελ. 29 «Από τη δεκαετία ... Πίστεως κλπ.»

A.2.2.

σελ. 163 «Η αποκατάσταση ... επιτεύχθηκε.»

B1.

Η κρητική επανάσταση του 1905 γρήγορα έφερε αποτελέσματα τα οποία προωθούσαν σημαντικά την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα. Οι εσωτερικές μεταρρυθμίσεις, ο διορισμός του Αλέξανδρου Ζαΐμη ως ύπατου Αρμοστή, η ίδρυση της Πολιτοφυλακής και η απομάκρυνση των ξένων στρατευμάτων ικανοποίησαν τους Κρητικούς ως σημαντικές κατακτήσεις για ένα μικρό διάστημα.

Δύο μεγάλα εξωτερικά γεγονότα ήρθαν να ταράζουν πάλι την πορεία των κρητικών πραγμάτων: η προσάρτηση της Βοσνίας και της Ερζεγοβίνης από την Αυστρία και η ανακήρυξη της Βουλγαρίας σε βασίλειο, με ταυτόχρονη προσάρτηση της Ανατολικής Ρωμυλίας. Το παράθεμα από το βιβλίο του Α. Βακαλόπουλου, «*Νέα Ελληνική Ιστορία, 1204 - 1985*, » που αποτελεί δευτερογενή πηγή επιβεβαιώνει ότι η ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της Βουλγαρίας από τους Βούλγαρους και η ενσωμάτωση της Βοσνίας και της Ερζεγοβίνης από την Αυστρία δεν θορύβησε τόσο τους Νεότουρκους όσο το ενδεχόμενο της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα. Αυτό θα αποτελούσε μεγάλο πλήγμα για το γόητρο της Τουρκίας. Η ελληνική κυβέρνηση του Γ. Θεοτόκη υπέδειξε στους Κρητικούς την ανάγκη λαϊκών κινητοποιήσεων, για την κήρυξη της ένωσης με την Ελλάδα.

Σε λαϊκή συγκέντρωση στα Χανιά εγκρίθηκε ομόφωνα το πρώτο ψήφισμα της ένωσης και η Κρητική Κυβέρνηση εξέδωσε με τη σειρά της επίσημο Ψήφισμα (24 Σεπτεμβρίου 1908). Ο Θεοχάρης Δετοράκης στο έργο του «*Ιστορία της Κρήτης*» που αποτελεί δευτερογενή πηγή συμπληρώνει ότι οι Κρητικοί κινητοποιήθηκαν άμεσα και στις 25 Σεπτεμβρίου - μία μέρα μετά την έκδοση του ενωτικού ψηφίσματος - ορκίστηκαν μπροστά στον επίσκοπο Κυδωνίας και Αποκορώνου εν ονόματι του Βασιλέως της Ελλάδας και η κρητική Βουλή προχώρησε σε πράξεις για την επικύρωση του ψηφίσματος εκδίδοντας και δικό της ψήφισμα που πανηγυρικά κήρυττε την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα. Στη συνέχεια κατήγγησε το καθεστώς της Αρμοστείας. Οι πολιτικές αυτές πράξεις ολοκληρώθηκαν με την κατάργηση του κρητικού συντάγματος και την υιοθέτηση από την στιγμή αυτή και εξής του ελληνικού. Η ελληνική κυβέρνηση δεδομένων των εξελίξεων αυτών συνέστησε στον Αλέξανδρο Ζαΐμη να μην επιστρέψει στην Κρήτη. Για όλα τα παραπάνω γεγονότα ο Βακαλόπουλος συμπληρώνει την δύσκολη θέση στην οποία είχε περιέλθει η κυβέρνηση Θεοτόκη αφού οι εξελίξεις στο κρητικό ζήτημα προκάλεσαν την έντονη αντίδραση της τουρκικής πλευράς. Αναφέρει ότι στην Τουρκία διοργανώθηκαν ανθελληνικά συλλαλητήρια και δημοσιεύονταν άρθρα απειλητικά τόσο εναντίον των Κρητών όσο και εναντίον της Ελλάδας. Συμπληρώνει μάλιστα ότι οι Μεγάλες Δυνάμεις δυσανασχέτησαν με τις εξελίξεις.

Για την επίσημη έναρξη της νέας περιόδου της πολιτικής ζωής στην Κρήτη, σχηματίστηκε προσωρινή διακομματική Κυβέρνηση. Σύμφωνα με τον Δετοράκη πρόεδρος ήταν ο Αντ. Μιχελιδάκης, ενώ μέλη της ο Ελ. Βενιζέλος, ο Μιν. Πιτυχάκης, ο Εμμ. Λογιάδης και ο Χαρ. Πωλογεώργης.

Η Ελληνική Κυβέρνηση, για να μην προκαλέσει διεθνείς περιπλοκές με την αντίδραση της Τουρκίας, απέφυγε να αναγνωρίσει επίσημα την ένωση και περιορίστηκε σε παρασκηνιακές οδηγίες στη νέα Προσωρινή Κυβέρνηση της Κρήτης. Ο Δετοράκης επιβεβαιώνει το παραπάνω αναφέροντας ότι η ελληνική κυβέρνηση για να αποφύγει περαιτέρω αντιδράσεις της Τουρκίας και για να μην προκαλέσει διεθνή αναστάτωση δεν αναγνώρισε επίσημα την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, αλλά κατεύθυνε τους Κρητές

παρασκηνιακά. Ο Βακαλόπουλος προσθέτει το πολιτικό κόστος των παραπάνω εξελίξεων για την Ελλάδα. Ο ελληνικός λαός εκφράζει τη δυσαρέσκειά του με την στάση της ελληνικής κυβέρνησης. Η έλλειψη σταθερής πολιτικής τοποθέτησης τον εξόργισε. Ο Θεοτόκης παραιτήθηκε και νέος πρωθυπουργός ορκίστηκε ο Δημήτριος Ράλλης. Αυτός επειδή φοβήθηκε το ενδεχόμενο ενός ελληνοτουρκικού πολέμου, κινητοποιήθηκε άμεσα να καθησυχάσει τον Τούρκο πρεσβευτή ότι θα πειθαρχήσει στις αποφάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων και ότι θα αποθαρρύνει τους επαναστάτες της Κρήτης.

Το ενωτικό ψήφισμα αποτέλεσε σημείο αναφοράς για το κρητικό ζήτημα, το οποίο στο εξής περνάει στην τελευταία φάση του μέχρι την επίσημη πράξη της ένωσης του νησιού με την Ελλάδα το 1913. Οι εξελίξεις που προκάλεσε αναμφίβολα έδωσαν ουσιαστική ώθηση για την επίτευξη των στόχων των Κρητών.

B2.

Ο κρητικός πολιτικός Ελευθέριος Βενιζέλος ύστερα από πρόσκληση του Στρατιωτικού Συνδέσμου ανέβηκε από την Κρήτη στην Αθήνα και ανέλαβε ταχύτατα την πρωθυπουργία της Ελλάδας τον Νοέμβριο του 1910. Σύμφωνα με τις προγραμματικές του δηλώσεις στις 5 του Σεπτεμβρίου του 1910 στην πλατεία Συντάγματος δεν είχε σκοπό να θέσει πολιτειακό ζήτημα, αλλά να προβεί σε αναθεώρηση του υπάρχοντος συντάγματος.

Το πρώτο εξάμηνο του 1911 ψηφίστηκαν από τη Βουλή 53 τροποποιήσεις μη θεμελιωδών διατάξεων του συντάγματος. Δεν έγιναν ριζικές αλλαγές, αλλά αντίθετα, ενισχύθηκε η θέση της μοναρχίας και επετράπη στον βασιλιά, παρά τη συνταγματική απαγόρευση, να συμμετάσχει στη διαδικασία της αναθεώρησης. Οι σπουδαιότερες τροποποιήσεις αφορούσαν τη διασφάλιση της διάκρισης των εξουσιών, το ασυμβίβαστο μεταξύ στρατιωτικής και δημοσιοϋπαλληλικής ιδιότητας αφ' ενός και βουλευτικού αξιώματος αφ' ετέρου, και τη μονιμότητα των δικαστικών και των δημοσίων υπαλλήλων. Σχετικά με τη ρύθμιση αυτή ο Γ. Αναστασιάδης στο έργο του « Η Συνταγματική Μεταρρύθμιση » που αποτελεί δευτερογενή πηγή επιβεβαιώνει ότι η μονιμότητα των εισαγγελέων αποτέλεσε τρόπο για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, ενώ ιδρύθηκε και « Ανώτατο Συμβούλιο » για τις τοποθετήσεις, μεταθέσεις κλπ. των δικαστικών.

Η κυβέρνηση Βενιζέλου ψήφισε επίσης 337 νέους νόμους, οι οποίοι εισήγαγαν μεταρρυθμίσεις που αφορούσαν όλο το φάσμα του δημόσιου και ιδιωτικού βίου: π.χ. διορισμός δημοσίων υπαλλήλων με δημόσιους διαγωνισμούς, καθιέρωση κανονισμών εργασίας σε βιοτεχνίες και βιομηχανίες, διανομή γης στη Θεσσαλία, αναδιοργάνωση της τοπικής αυτοδιοίκησης, βελτίωση της διαδικασίας απονομής της δικαιοσύνης, αναθεώρηση του κανονισμού της Βουλής με σκοπό να διαθέτουν οι υπουργοί περισσότερο χρόνο για κοινοβουλευτικές συζητήσεις κ.λπ. Ο Γ. Αναστασιάδης συμπληρώνει ότι το Σύνταγμα του 1911 επέβαλε ένα Ειδικό Δικαστήριο από αεροπαγίτες και εφέτες να ελέγχει πλέον το κύρος των βουλευτικών εκλογών και όχι η Βουλή. Επίσης, υποψηφιότητα μπορούσαν να θέσουν στο εξής πολίτες που είχαν συμπληρώσει το 25^ο έτος της ηλικίας τους, ενώ ψηφίστηκαν ρυθμίσεις που διασφάλιζαν πληρέστερα ήδη κατοχυρωμένες ατομικές ελευθερίες, όπως αυτή της προσωπικής ελευθερίας, της ασφάλειας, της φορολογικής ισότητας, του δικαιώματος τους συνεταιρίζεσθαι και του ασύλου της κατοικίας.

Όσον αφορά τη δομή του βενιζελικού κόμματος, αυτό ήταν σε μεγάλο βαθμό προσωποπαγές. Ο Βενιζέλος, με ισχυρή θέση στο Κοινοβούλιο και μεγάλο κύρος, είχε τα πάντα υπό τον έλεγχό του, όπως και ο Τρικούπης. Οι σύνδεσμοι Φιλελευθέρων που είχαν ιδρυθεί δεν έπαιζαν κάποιον ιδιαίτερο ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής του κόμματος και δεν διέφεραν σημαντικά από τις τοπικές ομάδες φίλων που σχημάτιζαν τα παραδοσιακά κόμματα. Το 1912 άρχισε να αναδιοργανώνεται το κόμμα, με την ίδρυση Λέσχης Φιλελευθέρων στην Αθήνα και σε ορισμένες άλλες εκλογικές περιφέρειες. Οι βενιζελικοί είχαν πλάσει στο νου τους ένα ιδεατό κόμμα, χωρίς τις μικρότητες και τις διχόνοιες της παλιάς πολιτικής ελίτ, όμως αυτό δεν είχε σχέση με την πραγματικότητα. Η ηγεσία έπρεπε αναγκαστικά να λαμβάνει υπόψη κοινωνικά και τοπικά συμφέροντα καθώς και αντιπαλότητες ανάμεσα σε στελέχη, όπως συνέβαινε και σε κάθε άλλο κόμμα. Το παράθεμα από το βιβλίο του Βακαλόπουλου στο έργο του «Νέα Ελληνική Ιστορία, 1204 -1985» που αποτελεί δευτερογενή πηγή χαρακτηριστικά αναφέρει για το κόμμα των Φιλελευθέρων ότι ήταν το πιο προοδευτικό κόμμα της εποχής του, με τους πιο ικανούς και ευφυείς πολιτικούς. Οι λέσχες των Φιλελευθέρων λειτούργησαν ευεργετικά στην ανάπτυξη και τη εσωτερική οργάνωση του κόμματος, αφού σε αυτές οι υποστηρικτές του αποκτούσαν την ευκαιρία να συζητούν ποικίλα θέματα.

Βέβαια από τον Βακαλόπουλο αναφέρεται ως απόρροια του χαρακτήρα του βενιζελικού κόμματος η απομάκρυνση από αυτό στελεχών του που δημιούργησαν νέα κόμματα τα οποία όμως γρήγορα έπαψαν να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τα προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας.

Το κόμμα των Φιλελευθέρων διαδραμάτισε τον καθοριστικότερο ρόλο στην πολιτική ζωή της Ελλάδας κατά την δεκαετία 1910 -1920, την πιο ταραγμένη δεκαετία των αρχών του 20^{ου} αιώνα, τη δεκαετία κατά την οποία συνέβησαν σημαντικές αλλαγές και στην εσωτερική και στην εξωτερική πολιτική της χώρας.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

**ΔΟΥΔΟΥΜΗ ΕΛΙΝΑ - ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ
ΚΑΡΑΠΠΕΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ - ΣΥΡΜΟΣ ΜΙΛΤΟΣ
ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ - ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΨΩΜΑ ΑΡΕΤΗ**

